

XXI Konferencja Rekopol

HOT SPOT – System Prawo Odpady Trendy

Serock, 25 września 2024 roku

ROP, Kaucja – Konsekwencje dla gmin i branży gospodarującej odpadami

---

Rekopol Organizacja Odzysku Opakowań S.A.

O Rekopolu

- REKOPOL jest jedyną organizacją odzysku założoną przez podmioty podlegające obowiązkowi recyklingu wprowadzanych na rynek opakowań
- Jesteśmy jedyną organizacją odzysku, która ma w akcjonariacie podmioty i wprowadzające opakowania na rynek i gospodarujące odpadami i producentów opakowań
- REKOPOL działa na zasadzie non-profit: wygenerowane środki są inwestowane w budowę i rozwój systemu zbiórki odpadów opakowaniowych

Jesteśmy z Państwem od 22 lat

Gospodarka odpadami komunalnymi – gdzie jesteśmy?

Odpady zebrane wg GUS w latach 2018-2023 [Mg]

Rodzaj odpadu	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Odpady komunalne zebrane ogółem, w tym:	12 485 425	12 752 778	13 116 898	13 673 583	13 420 298	13 447 908
Zmieszane odpady komunalne – 20 03 01	8 877 469	8 775 346	8 142 334	8 234 037	8 059 310	7 979 134
Selektywnie zebrane ogółem (grupy 15 – opakowaniowe i 20 – komunalne), w tym:	3 607 956	3 977 432	4 974 563	5 439 546	5 360 987	5 468 774

Rodzaj odpadu	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Odpady komunalne zebrane ogółem z gospodarstw domowych	10 445 808	10 776 432	11 288 283	11 732 280	11 583 809	11 609 629
Odpady komunalne zebrane ogółem z nieruchomości niezamieszkałych	2 039 617	1 976 346	1 828 615	1 941 303	1 836 489	1 838 279
Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych	7 128 655	7 117 814	6 684 917	6 694 319	6 615 271	6 554 096
Zmieszane odpady komunalne z nieruchomości niezamieszkałych	1 748 814	1 657 532	1 457 418	1 539 718	1 444 040	1 425 038
Selektywnie zebrane ogółem z gospodarstw domowych	3 317 153	3 658 618	4 603 366	5 037 961	4 968 538	5 055 533
Selektywnie zebrane ogółem z nieruchomości niezamieszkałych	290 804	318 814	371 197	401 585	392 449	413 241

Odpady surowcowe zebrane wg GUS, lata 2020-2023

Zbiórka selektywna w celu przekazania do recyklingu [Mg]	Lata			
Rodzaj surowca	2020	2021	2022	2023
Tworzywa sztuczne	491 230	522 602	539 060	570 196
Papier i tektura	499 213	549 928	555 746	568 235
Szkło	732 735	783 655	798 095	740 396
Razem 3 surowce w danym roku	1 723 178	1 856 185	1 892 901	1 878 827

Zbiórka selektywna w celu przekazania do recyklingu [Mg]	Zmiany rdr		
Rodzaj surowca	Zmiana 2021 vs 2020	Zmiana 2022 vs 2021	Zmiana 2023 vs 2022
Tworzywa sztuczne	6%	3%	6%
Papier i tektura	10%	1%	2%
Szkło	7%	2%	-7%
Razem 3 surowce w danym roku	8%	2%	-1%

Rozszerzona Odpowiedzialność Producenta

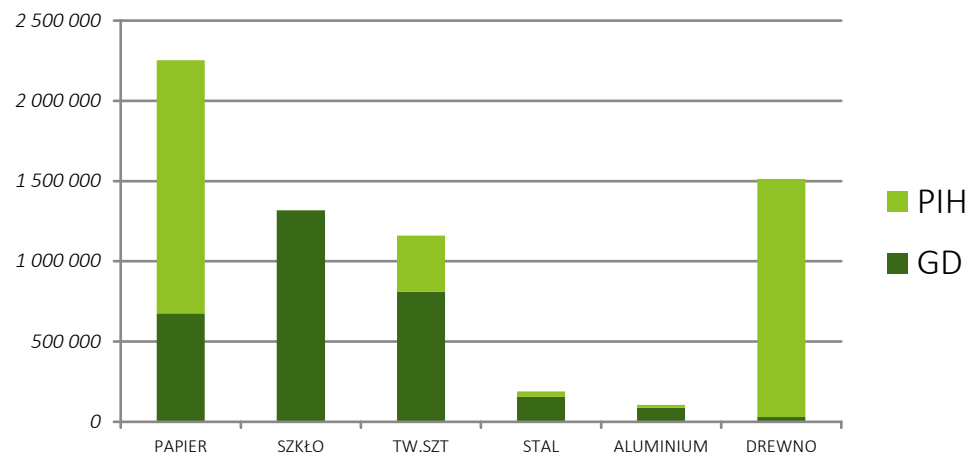

Cele wprowadzenia ROP w opakowaniach w Polsce

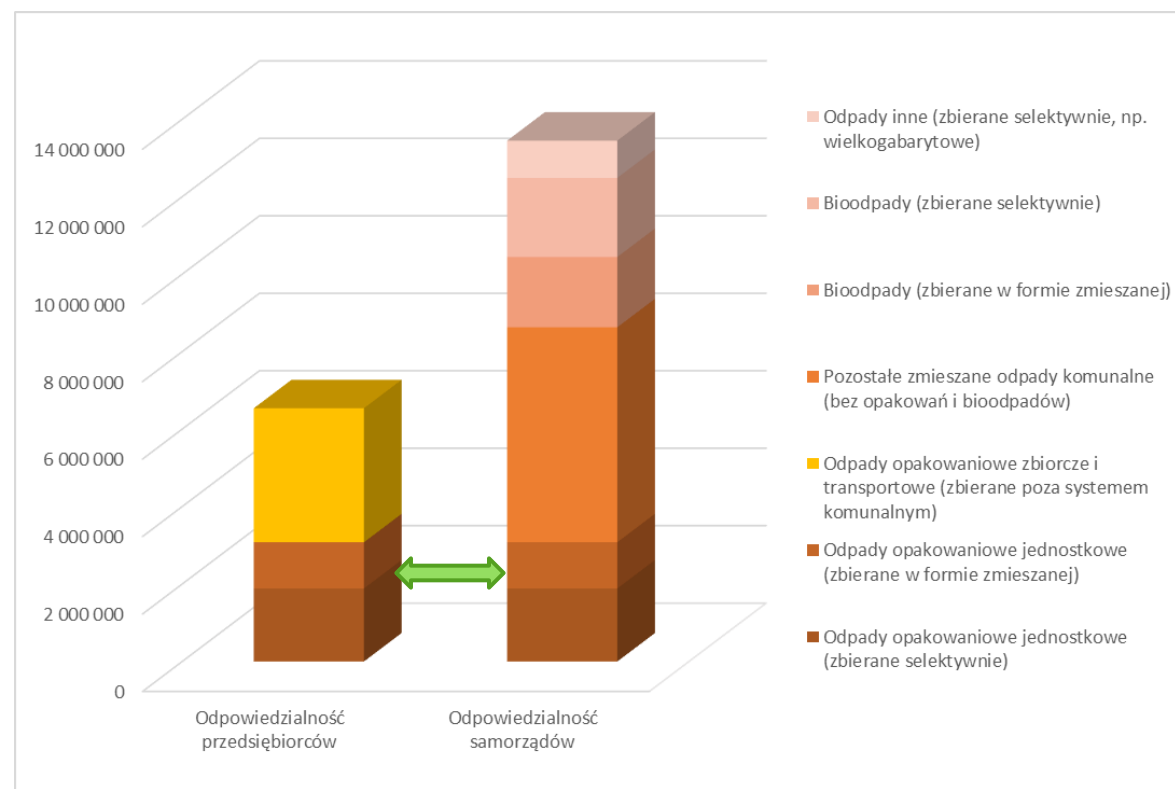
- ▶ Implementacja Art. 8A ramowej dyrektywy o odpadach
- ▶ Mechanizm wspomagający realizację celów środowiskowych (poziomy recyklingu, powtórne wykorzystanie, ograniczenie składowania, minimalizacja wpływu opakowań na środowisko...) poprzez motywowanie różnych uczestników rynku do zwiększania efektywności dzisiejszych rozwiązań i poszukiwania nowych
- ▶ Element stabilnego systemu finansowania gospodarki odpadami opakowaniowymi
- ▶ System bardziej „fair” dla mieszkańca, który dzisiaj płaci czasami kilka razy
- ▶ Wprowadzenie synergii pomiędzy celami nałożonymi na różnych uczestników rynku (samorządy vs. wprowadzający)
- ▶ Wdrożenie PPWR

Synergia między obowiązkami gmin i obowiązkami przedsiębiorców

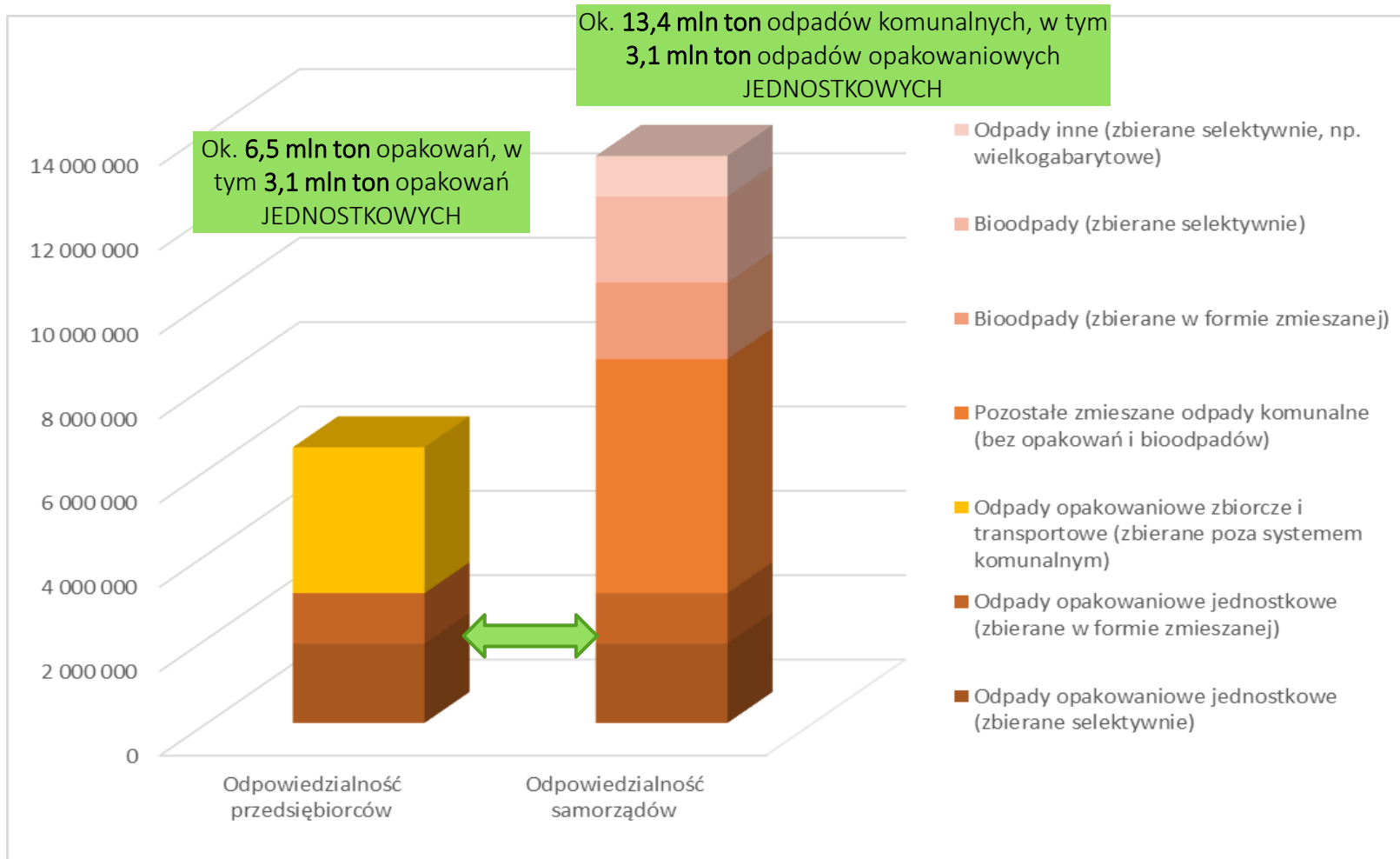
Ok. 13,4 mln ton odpadów komunalnych, w tym 3,1 mln ton odpadów opakowaniowych JEDNOSTKOWYCH (GD), z czego:
około 40% zbieranych selektywnie
około 60% zbieranych w formie zmieszanej z innymi komunalnymi

Ok. 6,5 mln ton odpadów opakowaniowych, w tym 3,1 mln ton odpadów opakowaniowych Jednostkowych (GD) – TRAFIAJĄ DO STRUMIENIA KOMUNALNEGO
Odpady po opakowaniach z przemysłu i handlu (PiH) – poza systemem komunalnym

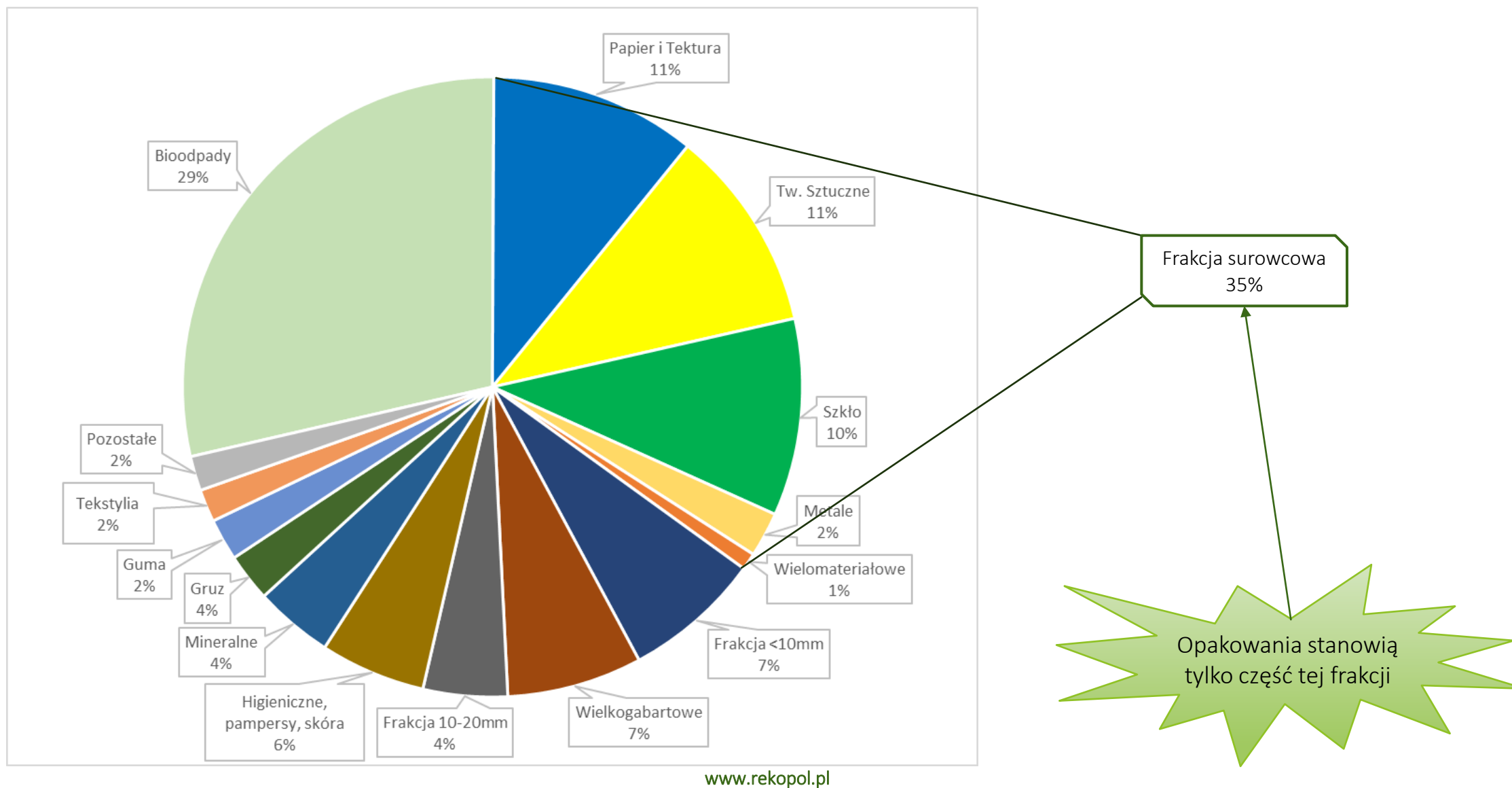
ODPADY OPAKOWANIOWE JEDNOSTKOWE GD
TE SAME ODPADY W DWÓCH SYSTEMACH – ICH ZBIÓRKA I RECYKLING REGULOWANA JEST INACZEJ

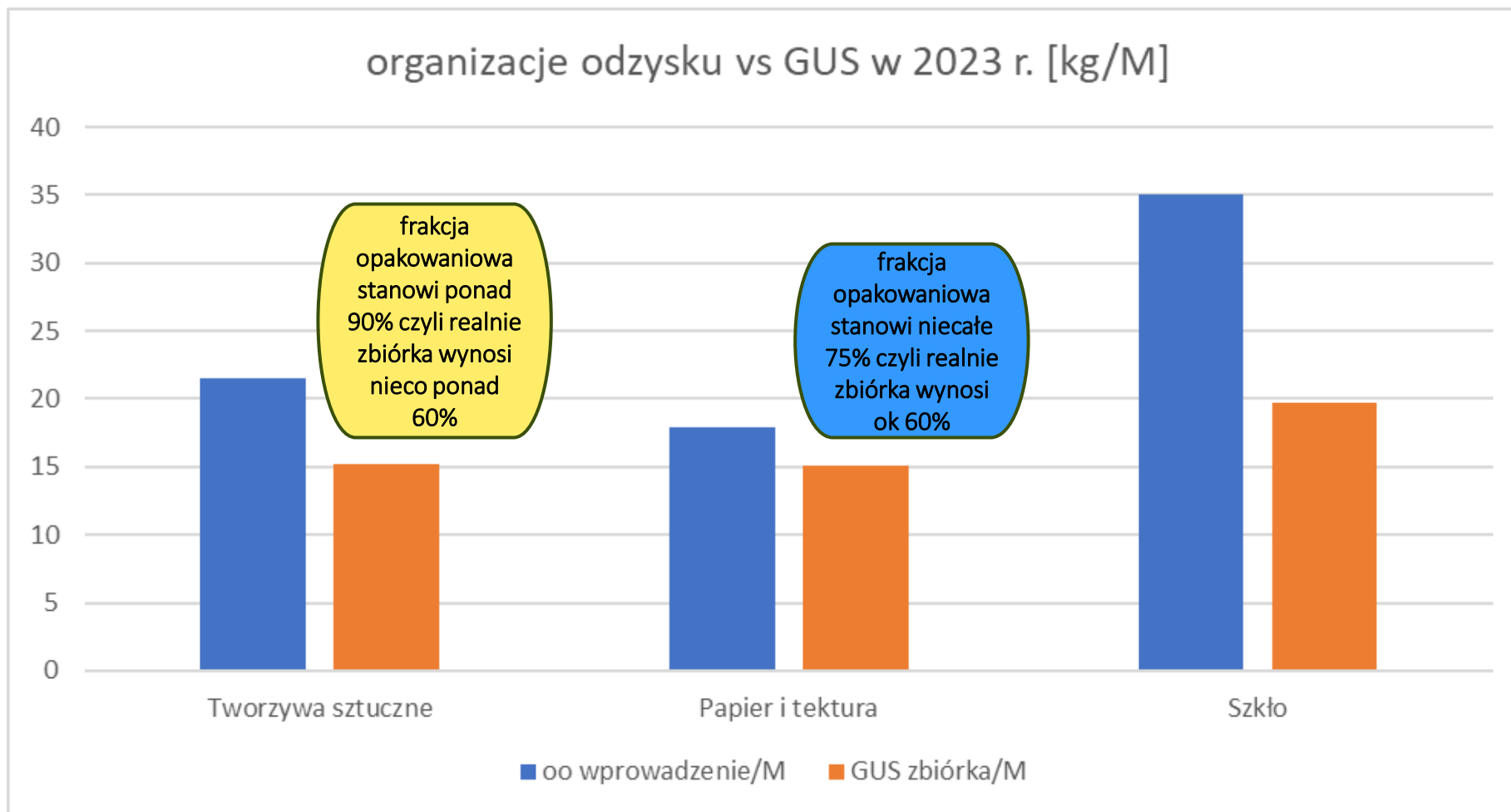
Opakowania wprowadzane na rynek a odpady komunalne

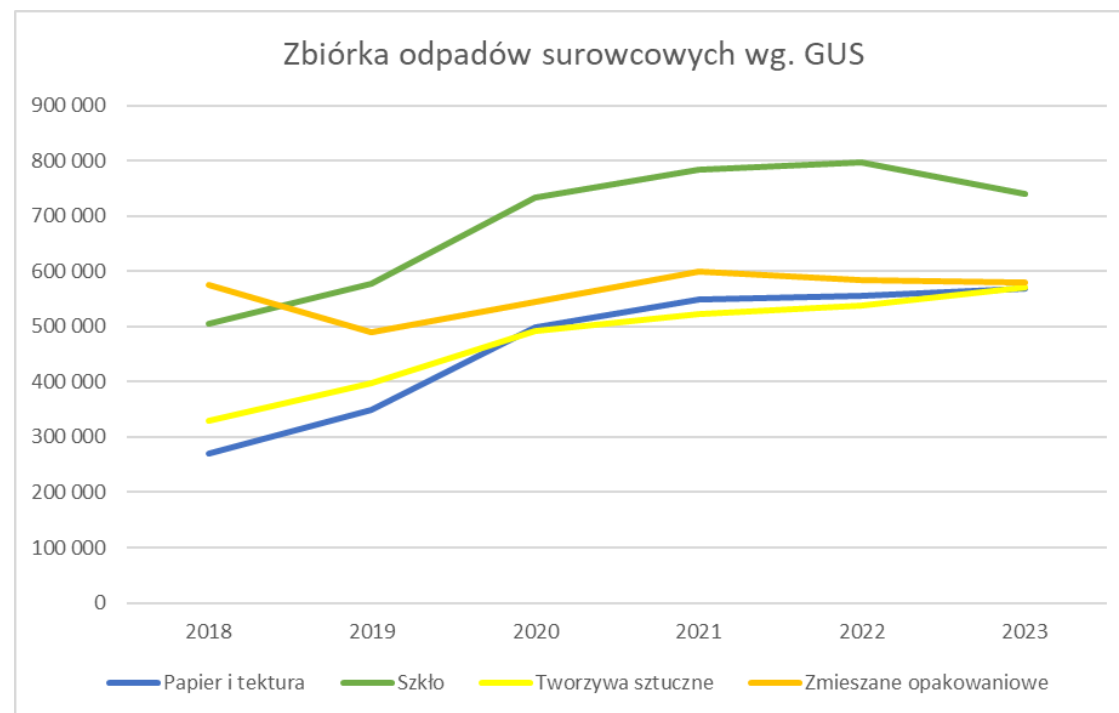
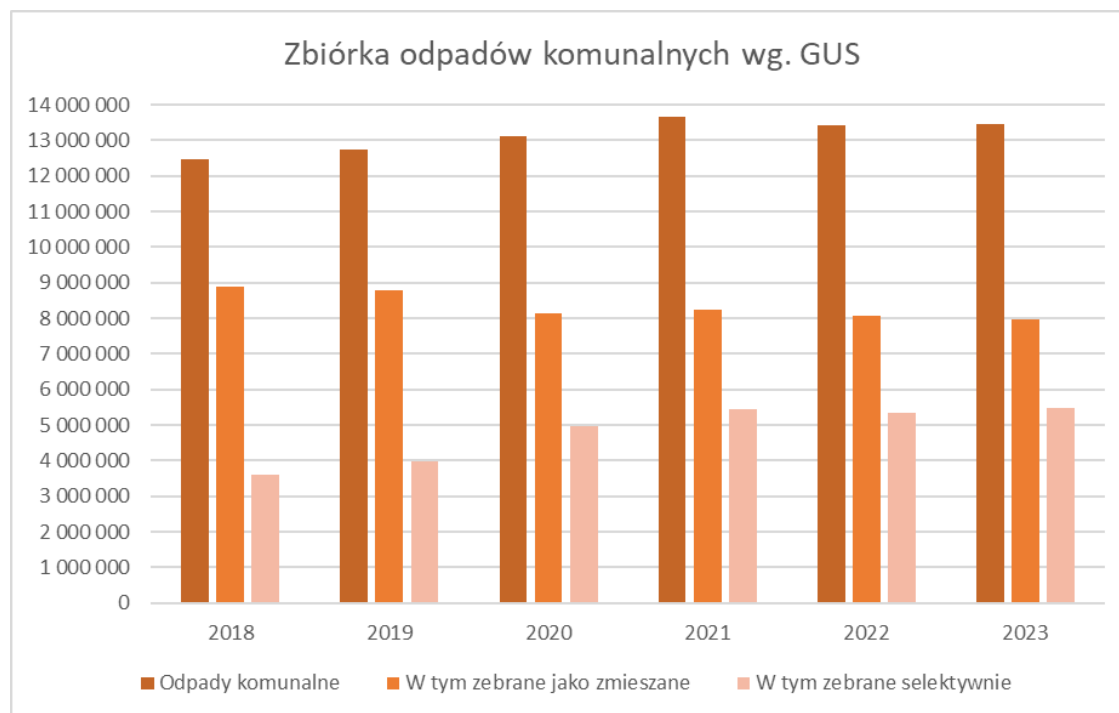
TO SĄ TE SAME ODPADY – ICH ZBIÓRKA I RECYKLING REGULOWANA JEST INACZEJ W DWÓCH RÓŻNYCH MIEJSCACH

Morfologia odpadów komunalnych w Polsce

Zbiórka wybranych strumieni odpadów dla lat 2018-2023 [Mg]

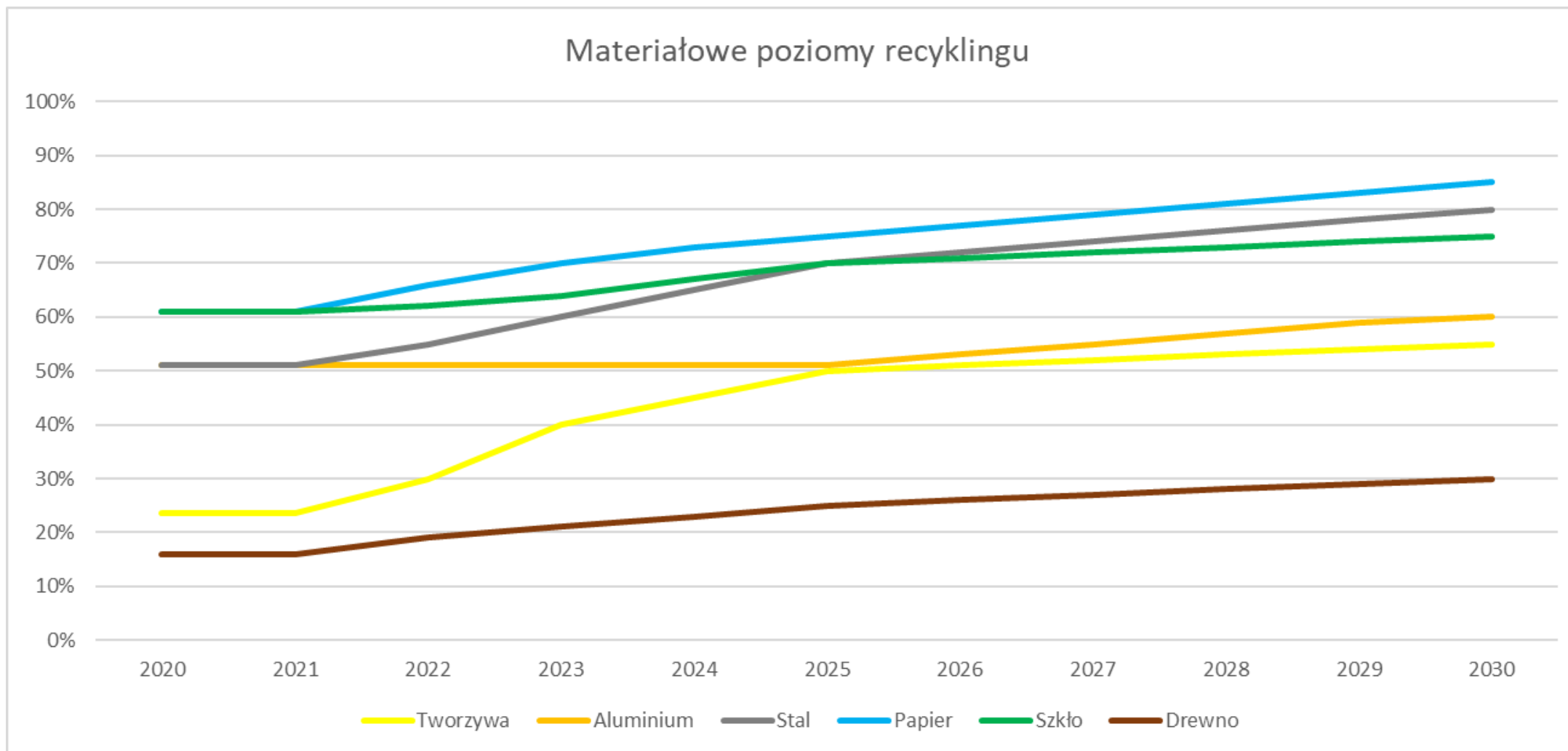
*Dane pochodzą z corocznej sprawozdawczości samorządów do GUS w zakresie zbiórki odpadów komunalnych w celu poddania ich recyklingowi

Zbiórka selektywna odpadów surowcowych w Polsce rozwija się w sposób spontaniczny, a powinna w sposób planowany i skoordynowany.

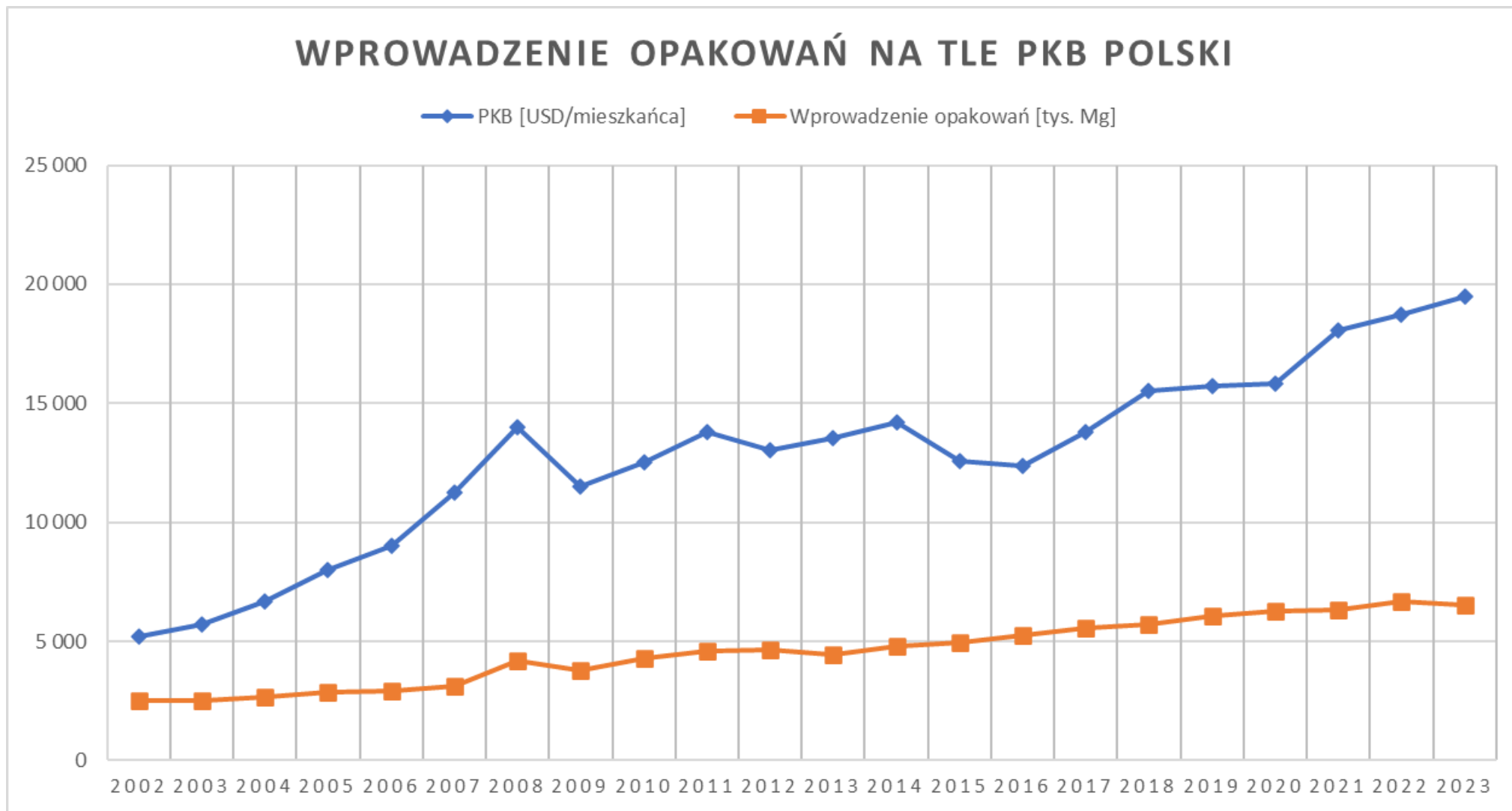
Czy design opakowań to bariera w recyklingu – OPAKOWANIA W EUROPIE = ODPADY W EUROPIE

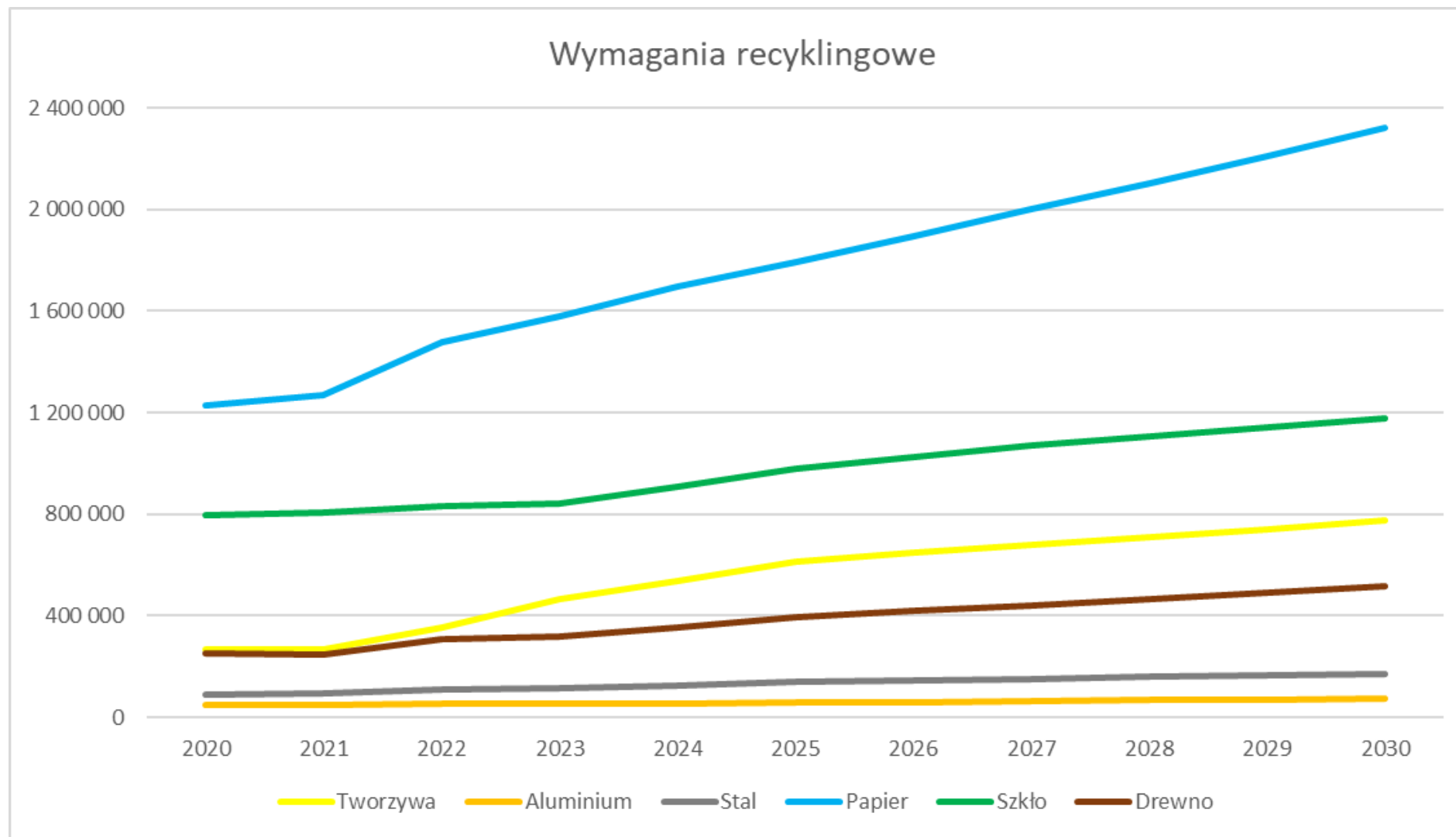
Materiałowe poziomy recyklingu w latach 2020-2030 [%]

Wartość PKB [USD/mieszkańca] vs wprowadzenie opakowań [tys. Mg] w latach 2002-2023

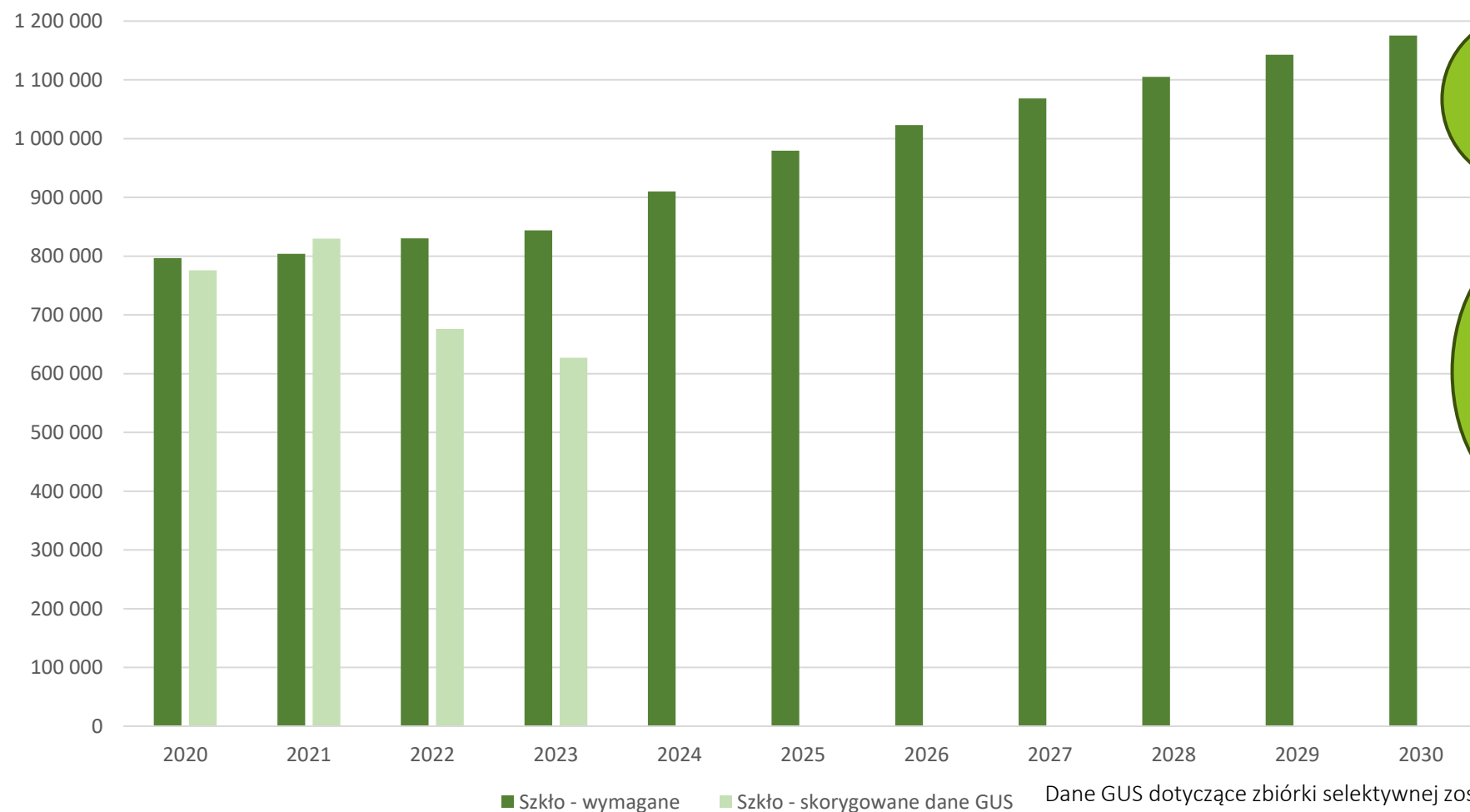

Wymagane poziomy recyklingu w latach 2020-2030 [Mg]

Wymagane wolumeny recyklingu vs skorygowane dane GUS [Mg] – lata 2020-2030

Wymagania i recykling - opakowania szklane

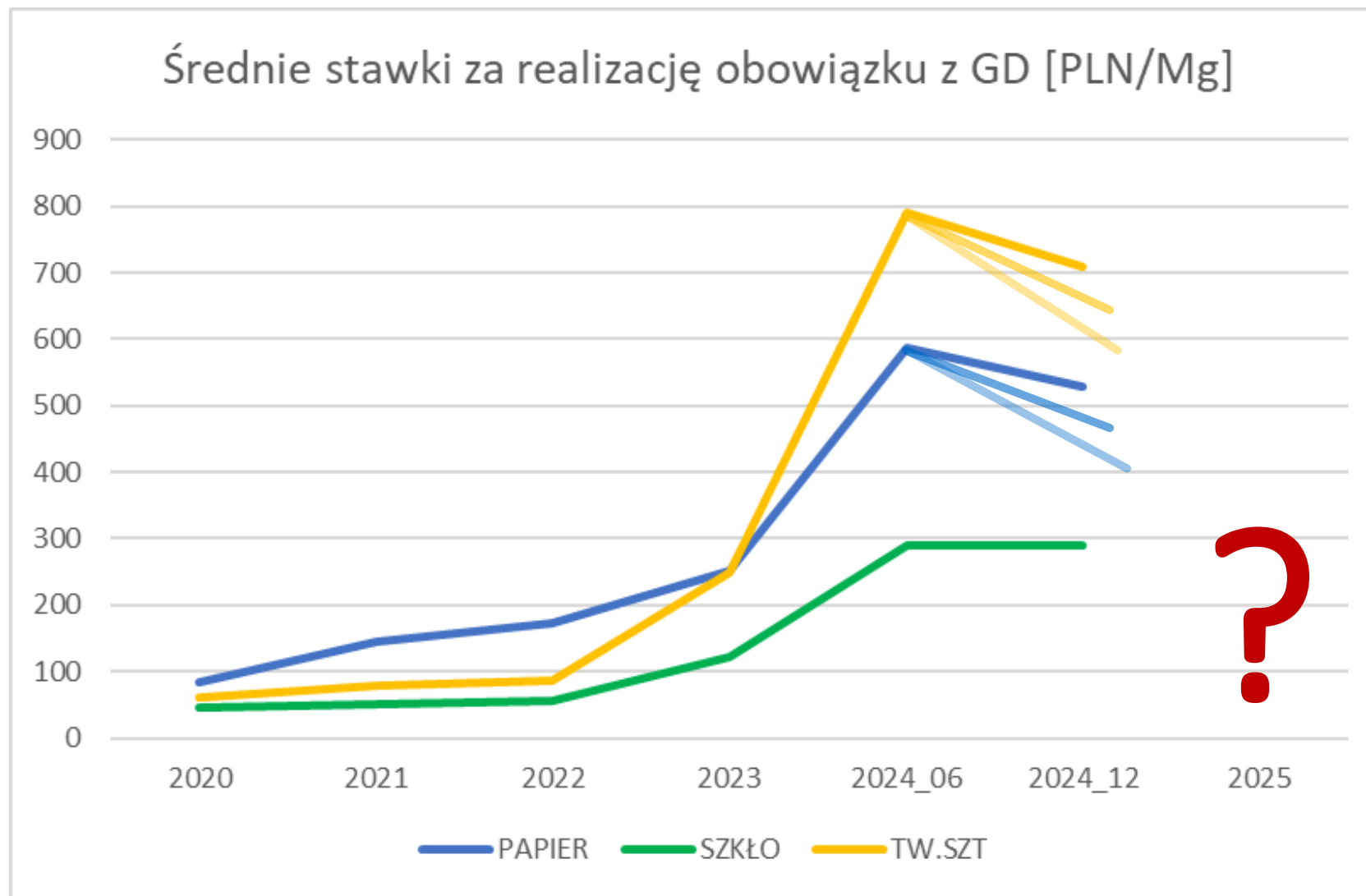
W 2023 stawka za DPR za szkło wzrosła ponad 4-krotnie

Wzrost stawki nie przełożył się na realizację wyższych poziomów

Dane GUS dotyczące zbiórki selektywnej zostały skorygowane w oparciu o średni współczynnik korelacji między zbiórką a przekazaniem do recyklingu odpadów w gminach w latach 2019-2021.

Dodatkowo, od roku 2022 ilości skorygowano o obowiązkowo odliczane zanieczyszczenia.

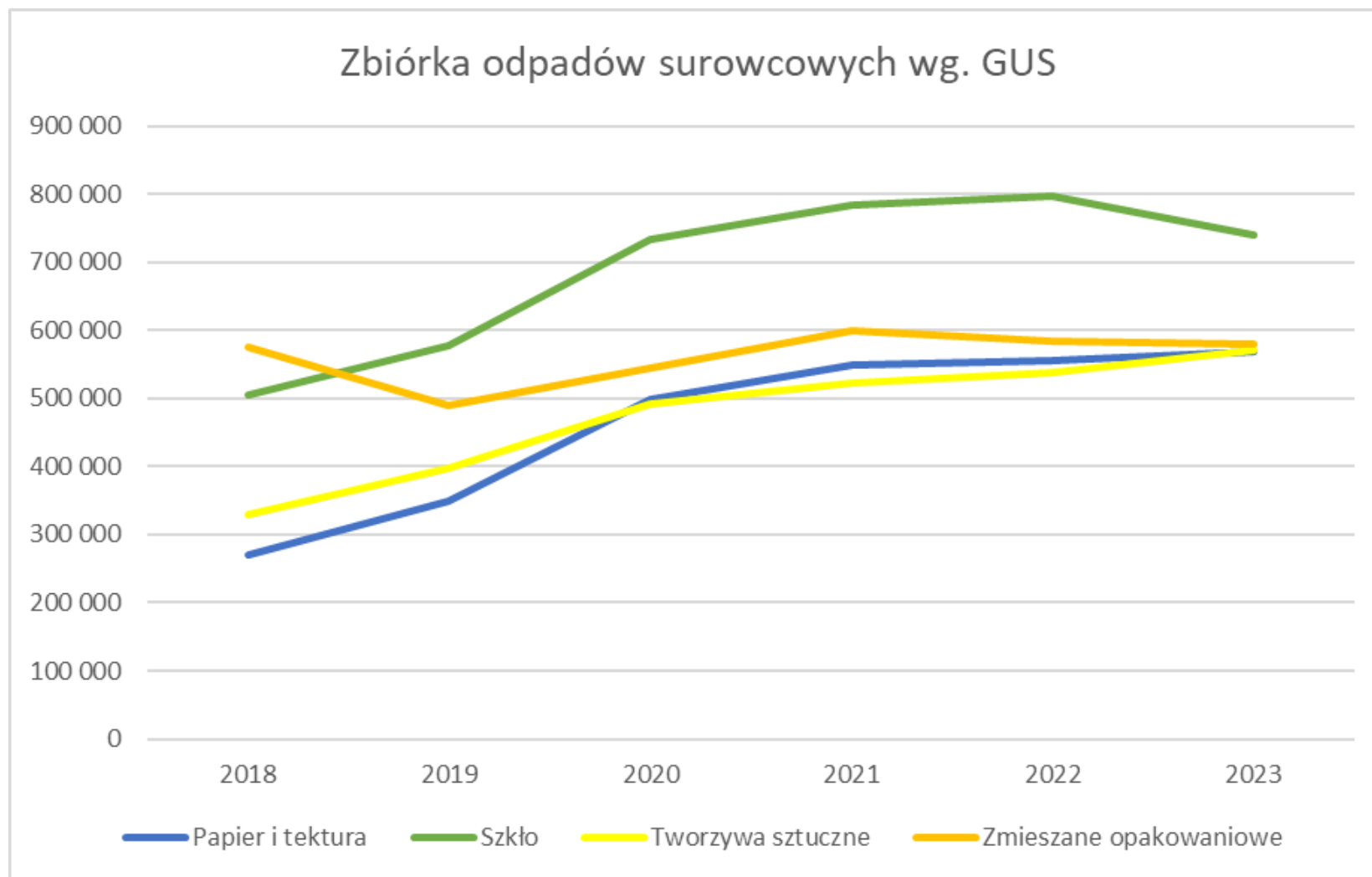
Średnie stawki zakupowe za GD od 2020 r. [PLN/Mg]

Obecny system nie gwarantuje ani przewidywalności ani stabilności finansowania

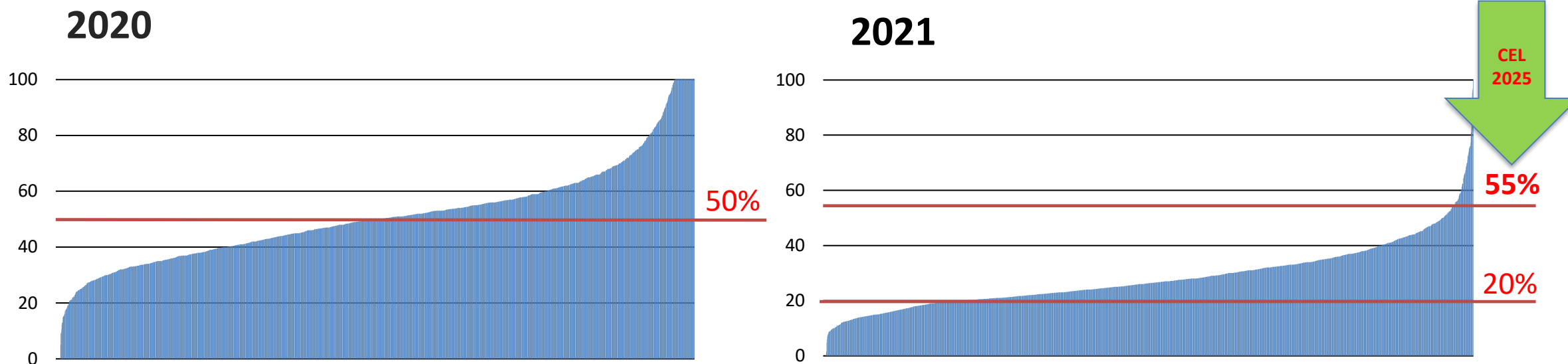
Wartość DPR w ciągu ostatnich niecałych 4 lat wzrosła blisko 5-krotnie

Zbiórka wybranych strumieni odpadów dla lat 2018-2023 [Mg]

Wzrost wartości DPR nie ma oczywistego wpływu na rozwój systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi

Zrealizowane poziomy recyklingu i powtórnego wykorzystania przez gminy w Polsce

	2020	2021
Gminy poniżej ustawowych poziomów recyklingu PMTS (30% i 40% w poprzednich latach)	1208	-
Gminy poniżej ustawowych poziomów recyklingu odpadów komunalnych	-	476

Brak synergii pomiędzy realizacją celów nałożonych na Wprowadzających i na Samorządy

Kaucja

- ▶ 12 września 2023 została ogłoszona ustawa nowelizująca ustawę o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi wprowadzając zbiórkę poprzez system kaucyjny od 1 stycznia 2025 roku
- ▶ Z worków i pojemników z czasem będą zniknąć butelki z tworzyw sztucznych, puszki na napoje i szklane butelki wielokrotnego użytku

W 2025 roku na rynek będzie wprowadzone:

- ok. 220 tyś ton butelek PET
- ok. 30 tyś ton butelek HDPE na napoje mleczne
- ok. 80 tyś. ton puszki aluminiowej
- X ton puszki stalowej

**ALE NADAL
ZNACZNA CZĘŚĆ
TYCH OPAKOWAŃ
TRAFIA DO
STRUMIENIA
ZMIESZANEGO**

Ze strumienia odpadów komunalnych podda się recyklingowi w 2025:

- ok. 120 tyś ton butelek PET
- ok. 10 tyś ton butelek HDPE na napoje mleczne
- ok. 30 tyś. puszki aluminiowej (kolejne 30 tyś. ton w skupach)

Potencjalny wpływ wejścia systemu kaucyjnego na wprowadzenie opakowań

Opakowania wprowadzone – dane za rok 2023	Masa [Mg]	Szacowana ilość w zbiórce selektywnej i zmieszanej	Teoretyczny ubytek do kaucji w 2025 r.* [Mg]
Tworzywa sztuczne	1 159 628		
<i>w tym PET GD</i>	220 000	<i>Zbiórka selektywna</i> <i>120 000</i> <i>Zbiórka zmieszana</i> <i>100 000</i>	169 400
Aluminium	105 945		
<i>w tym puszki</i>	88 000		61 600
Metale żelazne	188 682		
Papier i tektura	2 252 780		
Szkło	1 318 642		
Drewno	1 512 711		
RAZEM	6 538 389		234 850

Ile system kaucyjny faktycznie „wyciągnie” PET-a ze zbiórki selektywnej, a ile ze zmieszanej – trudno dziś powiedzieć

*Założono realizację poziomu zbierania 77% **CO**
SIĘ NA PEWNO W 2025 roku nie WYDARZY.

Kaucja – główne wątpliwości na 2025 rok

Zważywszy, że:

- W pierwszym roku funkcjonowania systemu NIE powstanie ok 60-70 tys. Funkcjonujących punktów zbiórki opakowań po napojach mających być objętych systemem kaucyjnym oraz co do których będzie obowiązek zbiórki → z tego powodu całe terytorium kraju NIE będzie posiadać kompletnej infrastruktury do zbierania opakowań
- W pierwszym roku funkcjonowania systemu będzie możliwość realizacji obowiązku zbiórki butelek po napojach oraz puszek metalowych poprzez opłatę produktową w wysokości 100 zł/tonę → część przedsiębiorców może dokonać takiego wyboru zamiast pełnego uczestnictwa w systemie i zawierania umowy z jednym z operatorów
- Wysokość kaucji za puszki i butelki ustanowiona została na poziomie 50 gr za opakowanie → może być to zbyt mała motywacja dla konsumentów do zwracania opakowań, które będą w dużej mierze dalej wyrzucane do żółtego lub czarnego pojemnika zamiast znaleźć się w systemie kaucyjnym
- Nie wszyscy operatorzy systemu kaucyjnego wystartują od 1 stycznia

System kaucyjny w 2025 roku prawdopodobnie NIE osiągnie wymaganego poziomu zbiórki 77% opakowań PET po napojach oraz puszek metalowych

Plusy i minusy systemu kaucyjnego

	Dla gmin i branży gospodarki odpadami		Dla wprowadzających napoje	
	ZAGROŻENIE	SZANSA	ZAGROŻENIE	SZANSA
Organizacja	Dla instalacji utrata część tonażu	W przypadku wejścia we współpracę z operatorem systemu możliwość rozwoju działalności	Kolejny obszar do zarządzania, nowe koszty	Wpływ na kształt organizacyjny
Tonaż odpadów	–	Gdy sprawozdawczość do gminy realizacja wyższych poziomów recyklingu (art. 40p ustawy opakowaniowej)	Zbyt późne wprowadzenie ustawy = niezrealizowany poziom	Minimalizacja ryzyka niezrealizowania poziomów zbiórki gdy system efektywny
Recyklaty	Neutralne			Łatwiejszy dostęp
Ekonomia	Utrata części przychodów (ok 415 mln rocznie czyli ok. 0,9 zł miesięcznie na mieszkańca) Potencjalnie wyższe jednostkowe koszty zbiórki	Mniejsze koszty „brutto” systemu (część pojemników i worków niepotrzebna, całościowo mniejsze koszty zbiórki po optymalizacji trasówek) Koszty sortowania mogą pozostać podobne	Gdy system nieefektywny opłata produktowa Dużo droższy system od zbiórki selektywnej workowej i pojemnikowej Potencjalna utrata niezwróconej kaucji (2,5 mld zł)	Minimalizacja ryzyka ponoszenia kar

Podsumowanie

- ▶ W odpadach komunalnych nadal drzemie ok. 1,5 mln. ton odpadów opakowaniowych, które trafiają na składowiska, do RDF czy są palone w piecach przez mieszkańców.
- ▶ Ekodesign nie jest panaceum na wszystkie problemy – jedynie część opakowań będzie musiała/mogła być przeprojektowana
- ▶ Efektywność instalacji do sortowania może być barierą szczególnie jeśli chodzi o żółty worek
- ▶ Niezbędne inwestycje w niektóre branże recyklingu (szczególnie tworzywa sztuczne)
- ▶ Jednym z najważniejszych wąskich gardeł systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi jest nadal niska efektywność ilościowa i jakościowa zbiórki selektywnej
- ▶ Niezbędne wdrożenie systemu ROP gdzie Gminy będą miały gwarancję pokrycia kosztów gospodarki odpadami opakowaniowymi wynikające z kosztów firm gospodarujących odpadami komunalnymi a Wprowadzający będą mieli gwarancję, że ich pieniądź jest wykorzystywany efektywnie
- ▶ System kaucyjny powinien być uzupełnieniem całości